Financováno Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

Ministerstvo pro místní rozvoj

NÁRODNÍ STRATEGIE VEŘEJNÉHO ZADÁVÁNÍ

MINIMÁLNÍ STANDARDY ODPOVĚDNÉHO VEŘEJNÉHO ZADÁVÁNÍ PRO DODÁVKY POTRAVIN A PRO ZAJIŠTĚNÍ STRAVOVACÍ SLUŽBY

s odůvodněním

Obsah

Úvod a shrnutí Minimálních standardů OVZ 3

Seznam zkratek 8

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání
pro dodávky potravin 9

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání
pro zajištění stravovací služby 21

Sektorální předpisy EU s přesahem do veřejných zakázek 27

Usnesení vlády České republiky ze dne 15. října 2025 č. 792
k minimálním standardům odpovědného veřejného zadávání
pro vybrané předměty plnění 28

Úvod a shrnutí Minimálních standardů OVZ pro vybrané předměty plnění

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání (dále též jen „OVZ“) pro vybrané předměty plnění jsou implementačním opatřením Národní strategie veřejného zadávání v České republice pro období let 2024–2028 přijaté usnesením vlády České republiky ze dne 21. února 2024 č. 117.

Použitím Minimálních standardů OVZ v zadávacím řízení zadavatel naplní příslušnou zásadu vyplývající z § 6 odst. 4 ZZVZ.

Minimální standardy OVZ jsou doporučeny pro dodávky, služby a stavební práce v následujících předmětech plnění:

Minimální standard OVZ pro dodávky kancelářského papíru	
1.	Kancelářský papír s Ekoznačkou EU (Ecolabel)

Minimální standardy OVZ pro dodávky potravin	
1.	Minimální podíl potravin z ekologické produkce (biopotravin)
2.	Minimální podíl sezónní produkce ovoce, zeleniny a brambor
3.	Káva a kakao s certifikací spravedlivého a etického obchodu (Fairtrade)
4.	Vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích

Minimální standardy OVZ pro zajištění služeb fyzické ostrahy administrativních budov:

1.	Stanovení ceny v zadávací dokumentaci, která bude považována za mimořádně nízkou nabídkovou cenu
2.	Údaje o způsobu zaměstnávání týmu bezpečnostních pracovníků
3.	Kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy bezpečnostního pracovníka“
4.	Mzdová doložka ve smyslu vyhrazené změny závazku
5.	Test fyzické zdatnosti

Minimální standardy OVZ pro zajištění stravovací služby:

1.	**Minimální standardy OVZ pro potraviny pořizované v rámci stravovací služby** 1. Minimální podíl potravin z ekologického zemědělství (biopotravin) 2. Minimální podíl sezónní produkce ovoce, zeleniny a brambor 3. Káva a kakao ze spravedlivého a etického obchodu (Fairtrade) 4. Vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích
2.	**Častější zařazení pokrmů s vyšším podílem luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilnin a ořechů, při zachování potřebného příjmu živin**
3.	**Opatření ke snížení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadů**
4.	**Poskytování kohoutkové pitné vody zdarma**

Minimální standardy OVZ pro zajištění úklidových služeb administrativních budov

1.	Zajištění důstojných pracovních podmínek ve vztahu k dodržování právních předpisů s důrazem na pracovněprávní předpisy
2.	Kritérium hodnocení „garantovaná výše mzdy úklidových pracovníků“
4.	Mzdová doložka ve smyslu vyhrazené změny závazku
5.	Vybrané čisticí prostředky s Ekoznačkou EU (Ecolabel)

Minimální standardy OVZ pro stavebnictví:	
1.	Zajištění důstojných pracovních podmínek ve vztahu k dodržování právních předpisů s důrazem na pracovněprávní předpisy
2.	Férové podmínky v dodavatelském řetězci ve vztahu k zajištění včasných plateb poddodavatelům
3.	Podpora cashflow do poddodavatelského řetězce

Minimální standardy OVZ jsou jedním z klíčových implementačních opatření Národní strategie veřejného zadávání v České republice pro období let 2024 až 2028 (dále také jen „Strategie"), jejímž účelem je mj. zvýšit kvalitu plnění poskytovaného subjektům veřejného sektoru, včetně důsledné aplikace principů 3E (účelnost, hospodárnost a efektivita), podpořit nákupy odpovědné k životnímu prostředí, ochraně klimatu, nákupy sociálně udržitelné, podporující zapojení malých a středních podniků, sociálních podniků a místních komunit.

V obecné rovině odpovědné veřejné zadávání (dále též „OVZ") spočívá v tom, že organizace veřejné správy nakupují produkty, služby a stavební práce, které potřebují, přičemž získávají maximální hodnotu za peníze vytvářením prospěchu pro společnost a ekonomiku a minimalizací negativních dopadů na životní prostředí[1]. Koncept odpovědného veřejného zadávání převážně obsahuje aspekty, které nejsou upraveny právními předpisy. Vedle toho však v případě, kdy právní předpisy nejsou důsledně dodržovány, s dopady zejména na pracovněprávní podmínky členů realizačního týmu, malé (i mikropodniky) a střední podniky anebo na životní prostředí, je v praxi koncept OVZ využíván i pro podporu důsledného dodržování již existujících právních norem pro pořízení plnění zadavateli za veřejné prostředky (viz níže zejména služby ostrahy, úklidové služby, oblast stavebnictví). OVZ tak navazuje na tzv. sektorální předpisy Evropské unie s přesahem do zadávacích řízení, které upravují environmentální či sociální aspekty, uvedené v závěru tohoto Odůvodnění a doplňuje je.

Minimální standardy OVZ jsou zpracovány v návaznosti na § 6 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále též jen „ZZVZ"), přijatý novelou s účinností od ledna 2021, který stanoví, že zadavatel při postupu podle ZZVZ je povinen, za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu zakázky vhodné[2], dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací. V § 28 odst. 1 písm. p) a q) je pak demonstrativně uvedeno, jaké aspekty může zadavatel pro splnění této povinnosti zohlednit. Environmentálně a sociálně odpovědné veřejné zadávání je tak nedílnou součástí zásad veřejného zadávání, tedy jedním ze základních mantinelů pro postup zadavatele a důležitým interpretačním vodítkem pro výklad ostatních ustanovení ZZVZ[3].

[1] Vychází z definic Sustainable Procurement Task Force UK (2006) a Marrakesh Task Force on Sustainable Public Procurement, UNEP: "*Responsible Public Procurement – a process whereby organisations meet their needs for goods, service, works and utilities in a way that achieves value for money on a whole life basis in terms of generating benefits to society and the economy, whilst minimising damage to the environment.*"

[2] Výrazem "vhodné" nahradil zákon č. 166/2023 Sb. v § 6 odst. 4 ZZVZ původní výraz „možné", s účinností od 16. 7. 2023.

[3] Viz též rozsudek SDEU Tim SpA (C-395/18) ze dne 20.1.2020 ve vztahu k čl. 18 odst. 2 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek, dostupný zde 62018CJ0395

Co se týče veřejných zakázek malého rozsahu, novelou ZZVZ z r. 2023 bylo stanoveno, že při zadávání veřejných zakázek malého rozsahu není zadavatel povinen dodržovat zásady environmentálně a sociálně odpovědného zadávání. Nicméně, i v souvislosti s Metodikou veřejného nakupování Ministerstva financí, je nadále vhodné zásady OVZ využívat i ve vztahu k VZMR, protože to může přispět k větší hospodárnosti a navýšením přínosů a přidané hodnoty, k větší efektivnosti, jak pro organizaci, tak pro společnost.

Ve vztahu k odpovědnému veřejnému zadávání není dosud k dispozici robustní rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a soudů. K míře odpovědného veřejného zadávání vydal Nejvyšší správní soud rozsudek č. j. 10 As 328/2023-44[4] ze dne 29.10.2024, kterým zamítl kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně čj. 31 Af 40/2022-136[5] ze dne 12. 12. 2023 ve věci „Alternativní tonery".

Rozsudek KS v Brně č. j. 31 Af 40/2022-136 zamítl žalobu brojící proti rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o rozkladu, přičemž předmětem sporu byla otázka, zda zadávací podmínky dostatečně naplňují požadavek zásad environmentálně a sociálně odpovědného zadávání. Soud konstatoval, že v § 6 odst. 4 ZZVZ je z pohledu systematického výkladu stanovena jedna ze zásad, které slouží v první řadě jako výkladové vodítko pro ostatní ustanovení ZZVZ. Z § 6 odst. 4 ZZVZ ve spojení s § 28 odst. 1 písm. p) a q) ZZVZ vyplývá toliko povinnost při zadávání veřejné zakázky řádně zohlednit aspekty sociálně a environmentálně odpovědného zadávání, pokud to bude s ohledem na povahu a účel veřejné zakázky vhodné, nikoli minimální úroveň ochrany, kterou by měl zadavatel hodnotám chráněným § 6 odst. 4 ZZVZ přiřknout. Takové rozhodnutí je na zadavateli, s tím, že zvolená opatření, resp. absenci těchto opatření, musí řádně odůvodnit. Rozsudek také uvádí, že úkolem soudu není nahrazovat vůli zadavatele a autoritativně určovat, která vhodnější opatření měl zadavatel přijmout, potažmo když z § 6 odst. 4 ZZVZ neplyne povinnost zadavatele přijmout opatření, které je s ohledem na zásady odpovědného zadávání to nejvhodnější. Soud se nicméně v obecné rovině ztotožnil s argumentací žalobce, že zásady uvedené v § 6 odst. 4 ZZVZ je třeba aplikovat důsledněji, pokud např. hrozí, že realizací veřejné zakázky dojde k zásahu do životního prostředí.

Minimální standardy OVZ cílí na zabezpečení alespoň nejnižší vhodné míry environmentálních a sociálních aspektů. Předměty plnění pro zpracování první sady Minimálních standardů OVZ byly vyhodnoceny jako v obecné rovině vhodné pro dodržování zásady environmentálně a sociálně odpovědného, a to přinejmenším v minimální míře stanovené standardy, a to již při přípravě Národní strategie veřejného zadávání, která byla schválena usnesením vlády ze dne 21. února 2024 č. 117. Zadavatel při jejich uvedení do praxe v konkrétní zakázce však nadále v souladu s § 6 odst. 4 ZZVZ posuzuje (objektivně a odůvodnitelně) jejich vhodnost ve vztahu k dalším atributům povahy a smyslu veřejné zakázky (např. délce smluvního vztahu apod.). Navíc je třeba zdůraznit, že je v souladu s Národní strategií veřejného zadávání žádoucí, aby uplatnil i jiné než Minimálními standardy OVZ doporučené environmentální či sociální aspekty, případně ty, které jsou předmětem standardů, uplatnil v jejich komplexnějším pojetí (za předpokladu, že to bude považovat s ohledem na povahu a smysl veřejné zakázky za vhodné).

Minimální standardy OVZ byly při přípravě široce konzultovány s odborníky, zadavateli i zástupci dodavatelů. Vybrané předměty plnění vyplývají již z Národní strategie veřejného zadávání a byly zvoleny pro svůj velký dopad (stavebnictví, dodávky potravin a zajištění stravovací služby), pro riziko nedůstojných pracovních podmínek (zajištění ostrahy a úklidu) a doplněny o ekologický kancelářský papír, který již řada zadavatelů pořizuje.

[4] Viz 10 As 328/2023- 44 - html
[5] Viz 31 Af 40/2022- 136 - html

Jednotlivé návrhy byly postupně představovány a diskutovány na odborných fórech, seminářích, tematických setkáních a konferencích, na Platformě veřejného zadávání, v pracovních skupinách Mezirezortní pracovní skupiny pro problematiku institucionálního stravování (MPS STRAVA) a dalších. Návrhy byly diskutovány i se zástupci relevantních dodavatelů, jejich asociací a sdružení (např. kulaté stoly s dodavateli potravin a zástupci producentů, kulaté stoly k ostraze a úklidu, prezentace návrhů na semináři Českého klubu bezpečnostních služeb apod.). Návrhy Minimálních standardů OVZ byly v červenci 2024 a v dubnu 2025 představeny Řídicímu výboru Strategie, spolu se žádostí o připomínky, které byly následně zapracovány či vysvětleny a členové Řídicího výboru o tom byli informováni. Návrhy standardů byly také postupně ve formě tezí a následně samotných návrhů (včetně doporučených textací do zadávací dokumentace a smlouvy)[6] zveřejněny na Portále o veřejných zakázkách.

[6] Viz doporučené textace do zadávací dokumentace a do smlouvy dostupné zde.

Seznam zkratek

ZKRATKA	VYSVĚTLENÍ
ČR	Česká republika
Nařízení o ekologické produkci	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/848 ze dne 30. 5. 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, ve znění pozdějších předpisů
OVZ	odpovědné veřejné zadávání
VZMR	veřejné zakázky malého rozsahu
ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání pro dodávky potravin

1. Minimální podíl potravin z ekologické produkce (biopotravin)

Zadavatel za období kalendářního roku pořídí potraviny z ekologické produkce (dále jen „biopotraviny“)[7], které budou v součtu cen dodaných biopotravin tvořit minimálně 5 % finančního objemu jeho veřejných zakázek na dodávky potravin. Minimální podíl biopotravin je stanoven v souladu s Akčním plánem České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021 – 2027[8] a po roce 2027 bude odpovídat minimálnímu podílu biopotravin stanovenému v aktuálním znění Akčního plánu České republiky pro rozvoj ekologického zemědělství.

I když nejsou zadavatelé v souladu s § 31 ZZVZ povinni dodržet zásadu stanovenou v § 6 odst. 4 ZZVZ při zadávání veřejné zakázky malého rozsahu, mohou do 5 % finančního objemu biopotravin ze svých veřejných zakázek na dodávky potravin za kalendářní rok započíst i veřejné zakázky malého rozsahu, prostřednictvím kterých pořídí biopotraviny.

2. Minimální podíl sezónní produkce ovoce, zeleniny nebo brambor

Při pořizování čerstvého ovoce, čerstvé zeleniny nebo brambor, pořídí zadavatel sezónní produkci ovoce, zeleniny nebo brambor podle měsíce plnění v souladu se Sezónním kalendářem ovoce, zeleniny a brambor Ministerstva zemědělství, a to:

---

[7] Biopotraviny jsou potraviny vyprodukované v systému ekologického zemědělství, v souladu s požadavky stanovenými v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, ve znění pozdějších předpisů.

[8] Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021–2027 byl schválen usnesením vlády ČR č. 442/2021, viz Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství vletech 2021 - 2027.

- v měsících prosinec až květen zadavatel pořídí v součtu cen dodané sezonní produkce minimálně 20 % finančního objemu svých veřejných zakázek na dodávky ovoce, zeleniny nebo brambor za období prosinec až květen
- v měsících červen až listopad zadavatel pořídí v součtu cen dodané sezonní produkce minimálně 50 % finančního objemu svých veřejných zakázek na dodávky ovoce, zeleniny nebo brambor za období červen až listopad.

3. Káva a kakao s certifikací spravedlivého a etického obchodu Fairtrade

Pokud pořizuje zadavatel kávu a kakao, musí být vyrobeny a obchodovány v souladu s požadavky systému certifikace pro spravedlivý a etický obchod Fairtrade[9].

4. Vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích

Pokud pořizuje zadavatel vejce ve skořápce, nesmí se jednat o vejce nosnic v klecích upravené v příloze I nařízení Komise (EU) č. 2023/2465, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o obchodní normy pro vejce, a zrušuje nařízení Komise (ES) č. 589/2008 a § 20 vyhlášky č. 69/2016 Sb., o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich v platném znění.

Odůvodnění

Doporučená textace k minimálním standardům zde:

Tabulka 2: **Finanční objemy VZ pro dodávky potravin**

Objem VZ pro rok 2022	Objem VZ pro rok 2023
0,3 mld. Kč	**1,0 mld. Kč**

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

[9] Standard Fairtrade pro kávu je dostupný zde: Coffee_SPO_EN (1).pdf a Standard Fairtrade pro kakao je dostupný zde: Cocoa_SPO_EN (1).pdf

1. Podíl potravin z ekologické produkce (biopotravin)

Minimální podíl biopotravin se vztahuje k celkovému finančnímu objemu veřejných zakázek na dodávky potravin pořízených v rámci kalendářního roku (nejedná se o podíl v každé jednotlivé veřejné zakázce, v každé výzvě v rámci DNS apod.). Je vhodné do tohoto finančního objemu započíst i VZMR, prostřednictvím kterých pořídí biopotraviny, i když zadavatelé nejsou v souladu s § 31 ZZVZ povinni dodržet zásadu podle § 6 odst. 4 ZZVZ při zadávání VZMR. Nadále však zadavatel i ve VZMR uplatňovat minimální podíl biopotravin může. Zohledněním minimálního podílu, jako požadavku aplikujícího zásadu environmentálně odpovědného zadávání, důrazem na kvalitu plnění nebo dalšími parametry předmětu veřejného nákupu tak může zadavatel přispět zároveň k větší hospodárnosti. Navýšením přínosů a přidané hodnoty pak může zadavatel přispět k větší efektivnosti, v ideálním případě jak pro organizaci, tak pro společnost. Pro zadavatele je výhodnější (snáze dosažitelné), pokud pro potřeby standardů vyjádřených procentními podíly (pořízení 1) biopotravin a 2) sezónní produkce ovoce, zeleniny nebo brambor) budou do podílu započítány i případné VZMR. Cíle standardu – podpory environmentálního aspektu spočívajícího v navýšení spotřeby a produkce produktů ekologického zemědělství, bude dosaženo bez ohledu na to, v jakém režimu budou biopotraviny (či sezónní produkce – viz níže) pořízeny.

Zadavatel si pro zajištění minimálního podílu biopotravin sám zvolí postup, jak minimální podíl naplnit, Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti postupu, ověřování a alternativního ověřování (rovnocenných štítků) a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

Biopotraviny jsou potraviny produkované v systému ekologického zemědělství, v souladu s požadavky stanovenými v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“) a v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, ve znění pozdějších předpisů[10] (dále také „nařízení o ekologické produkci“).

Pro srovnání, v některých zemích EU byly biopotraviny postupně do institucionálního stravování zavedeny v následujících podílech ve finančním objemu, kterého má dosáhnout jednotlivý zadavatel, který násobně přesahuje standard navržený pro tuzemské zadavatele:

- **Slovinsko: 15 %** (s přechodným obdobím 10 % do r. 2020 a 12 % do r. 2023)
- **Francie: 20 %** do r. 2022
- **Švédsko: 25 %** do r. 2006
- **Rakousko: 30 %** od r. 2023, 30 % od r. 2025 a minimálně 55 % od r. 2030
- **Dánsko: 60 %** do r. 2020

[10] Konsolidované znění nařízení (EU) č. 2018/848, o ekologické produkci, použitelné ke dni přijetí usnesení vlády je dostupné zde: CL2018R0848CS0040010.0001_cp 1..1, kompletní přehled aktuálně platných právních předpisů pro ekologickou produkci je na následujícím odkazu: Zákony a nařízení | MZe

Biopotraviny (podle informací na stránkách Ministerstva zemědělství) patří mezi produkty vysoké kvalitativní úrovně, produkované bez chemie a s ohledem na biodiverzitu a krajinu. Biopotraviny jsou vyráběny z co možná nejkvalitnějších surovin, bez nepřírodních konzervantů, barviv či dochucovadel. Musí být pečlivě zpracovávány, pokud možno za použití biologických, mechanických a fyzikálních postupů – tedy v zásadě tradičním způsobem. Biopotraviny neobsahují agrochemické látky a mnohé biopotraviny mají velmi zajímavé výživové parametry ve srovnání s konvenční produkcí. Například biomléko obsahuje více omega-3-mastných kyselin, bio ovoce nebo zelenina mají vyšší obsah látek významných pro lidské zdraví, např. flavonoidů a jiných polyfenolů. Naopak obsahují až o 50 % méně škodlivých dusičnanů. Je také prokázáno, že ekologický chov drůbeže zvyšuje obsah vitaminů a karotenoidů ve vejcích. Původ biopotravin je důsledně kontrolován.

Spotřebou biopotravin je podporováno k přírodě velmi šetrné ekologické zemědělství. Podle webového portálu Ministerstva zemědělství eAGRI je ekologické zemědělství moderní formou zemědělské výroby, jehož smyslem je produkce zdravých a kvalitních potravin bez reziduí agrochemických látek, hormonů a léčiv, produkovaných trvale udržitelným způsobem. Pracuje s nejmodernějšími vědeckými poznatky ve spojení s osvědčenými tradičními postupy, mezi něž patří zejména postupy zamezující poškozování půdy a široká biodiverzita v krajině, vyloučeno je použití agrochemikálií a geneticky modifikovaných organismů (GMO). Ekologické zemědělství poskytuje celou řadu významných a vyčíslitelných ekosystémových služeb např. v podobě zvyšování retence vody v krajině či snižování nákladů na čištění vod, neboť nezatěžuje životní prostředí agrochemickými látkami. Zároveň svým přístupem zajišťuje nadstandardní životní podmínky chovaných zvířat, odpovídající co nejvíce jejich přirozeným potřebám. Ekologické zemědělství je schopno zajistit dostatečné výnosy i v období nepříznivých klimatických změn.

Na stránkách *My jsme bio*[11] Státního zemědělského intervenčního fondu byly zveřejněny informace z průzkumu Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO realizovaného prostřednictvím aplikace Instant Research agentury Ipsos realizovaného na 1031 respondentech. Z průzkumu vyplynulo, že pro více než 70 % dotázaných je původ potravin důležitý, protože jej vnímají jako záruku kvality a čerstvosti. Každý druhý by uvítal pestřejší jídelníček, který by zahrnoval pokrmy připravené z kvalitních surovin, například v kvalitě BIO. Podle průzkumu by si více než polovina dotázaných byla ochotna připlatit za kvalitnější jídlo, nejčastěji do 10 % ceny porce.

Co se týče vyčíslení předpokládaných finančních dopadů zařazení podílu biopotravin do veřejných zakázek (v objemu 5 % finančního objemu veřejných zakázek za období kalendářního roku), byly vytvořeny ve spolupráci s doc. Ing. Janem Moudrým, Ph.D. z katedry agroekosystémů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích modelové scénáře s využitím vybraných skupin bioproduktů:

> *Pro vyčíslení předpokládaných finančních dopadů zařazení podílu biopotravin do veřejných zakázek (odpovídající 5 % finančního objemu), byly vytvořeny modelové scénáře s využitím vybraných skupin biopotravin.*
>
> *Pro výpočty byla použita data od dodavatelů konvenčního a bio mléka, brambor a hovězího masa z prvního čtvrtletí roku 2025, dále údaje od veřejných stravovacích zařízení (cenové hladiny nákupu konvenční produkce a bioproduktů) získané v průběhu listopadu 2024 až března 2025 a doplňující údaje z projektu NAZV QL24020332 – Potenciál uplatnění bioprodukce a místní produkce v rámci udržitelného veřejného stravování (se začátkem řešení projektu v dubnu 2024).*

[11] Viz: Biopotraviny míří do veřejného stravování. Většina Čechů změnu vítá | MyJsmeBio.cz - Nakupujte BIO s chutí...

Pro výpočet byly použity komodity, u nichž je potenciál vyššího využití v rámci institucionálního stravování a zároveň jsou dobře dostupné v rámci tuzemské produkce, přitom je třeba brát v potaz:

- *většina hovězího masa vyprodukovaného v ekologickém zemědělství se v současnosti na trhu neuplatňuje jako biopotravina*
- *mléko produkované v ekologickém zemědělství je v biokvalitě uplatněno z části, stále jsou dostupné rezervy v řádu milionů litrů, které jsou odbytovány coby konvenční mléko*
- *hovězí maso i mléko v biokvalitě jsou dominantními produkty českého ekologického zemědělství a jsou dostupné ve všech krajích ČR*

Graf 1: **Roční produkce mléka v biokvalitě v jednotlivých krajích ČR**

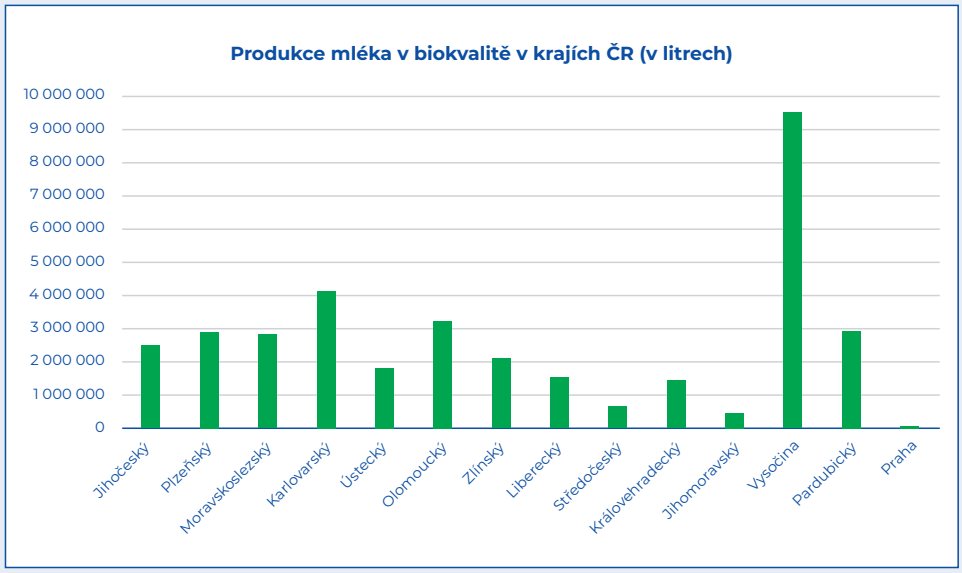

Zdroj: ÚZEI, projekt QL24020332

Graf 2: **Roční produkce hovězího masa v biokvalitě v jednotlivých krajích ČR**

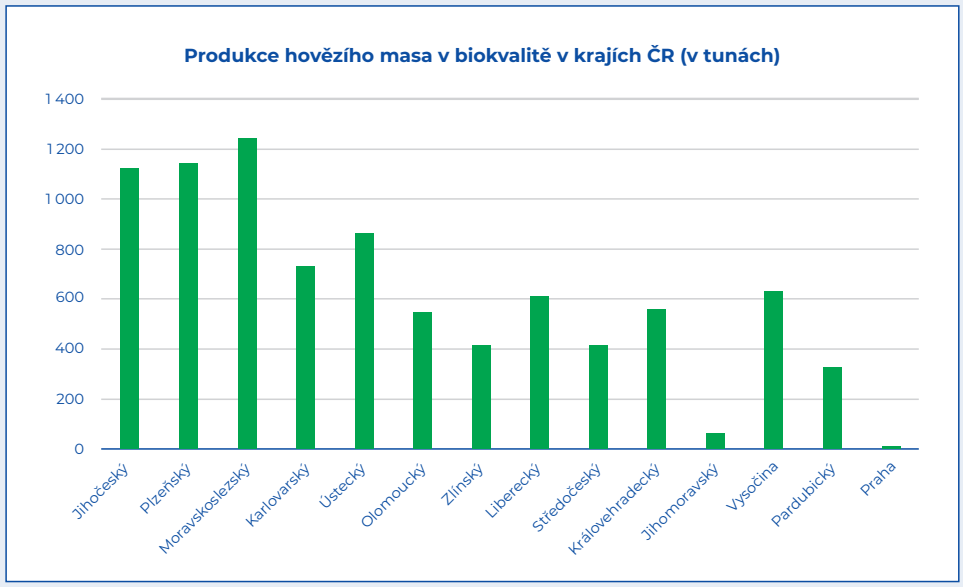

Zdroj: ÚZEI, projekt QL24020332

Modelové scénáře:

Modelové scénáře byly počítány pro teoretickou veřejnou zakázku v hodnotě 10 000 000 Kč. V praxi lze očekávat kombinování jednotlivých produktů tak, aby byl objem nakupované produkce v souladu s reálnou potřebou konkrétních stravovacích zařízení. V každém scénáři je využita jedna konkrétní skupina produktů (1. hovězí zadní, 2. mléko, 3. hovězí – směsné balíčky, 4. brambory), přičemž je počítáno s množstvím, které finančním objemem tvoří 5 % hodnoty zakázky (tedy 500 000 Kč). Toto je pak nahrazeno ekvivalentem v biokvalitě a je vyčíslen nárůst ceny celé zakázky. Ta svým složením (včetně hmotnosti nakoupených produktů) zůstává stejná, pouze místo části konvenční produkce využívá bioprodukty.

U většiny produktů může být cena variabilní, např. v případě hovězího masa hraje vedle původu (bio/konvenční) roli i to, o kterou partii jde, zda je maso vyzrálé, plemeno zvířete atp., u brambor hraje roli ranost, varný typ, stupeň dalšího ošetření (praní, krájení…) atp. Ceny se v průběhu času mění a reagují i na situaci na evropském a globálním zemědělském a potravinářském trhu. Pro výpočty byly použity ceny odrážející současné cenové hladiny.

Scénář 1 | Hovězí zadní

Cena konvenčního produktu využitá pro výpočet činí 185 Kč za kg, u bioproduktů byla zvolena cena za vyzrálé hovězí zadní 340 Kč/kg. Jde o koncové ceny s DPH. Ačkoliv je možné sehnat hovězí zadní v biokvalitě i za nižší ceny, pro výpočet byla použita vyšší hodnota, za kterou je tento produkt snadno a běžně dostupný.

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000 Kč** by tedy hovězí zadní v hodnotě 500 000 Kč (5 % ceny) znamenalo 2 702,7 kg (zaokrouhleno na jedno desetinné místo). Stejné množství hovězího zadního v biokvalitě by stálo 918 918 Kč, **celková cena zakázky by se tak z 10 000 000 Kč zvýšila o 418 918 Kč, tedy o 4,19 % na 10 418 918 Kč.

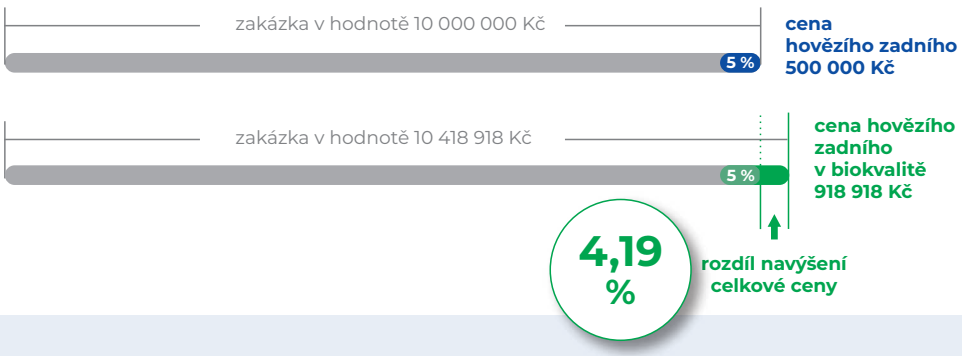

Scénář 2 | Mléko

Pro výpočet byla zvolena cena konvenčního mléka (plnotučného) *19 Kč/l, pro mléko v biokvalitě cena 26 Kč/l. Cena konvenčního polotučného mléka by byla přibližně o 2 Kč nižší, stravovací zařízení využívají oba typy mléka, poměr se ale může lišit, proto byl scénář vypočten i pro variantu s polotučným mlékem za 17 Kč/l.*

V modelové zakázce v hodnotě 10 000 000 Kč by konvenční plnotučné mléko v hodnotě 500 000 Kč (5 % ceny) znamenalo 26 315,8 litrů (zaokrouhleno na jedno desetinné místo). Stejné množství mléka v biokvalitě by stálo 684 203 Kč. ***Celková cena zakázky by se z 10 000 000 Kč zvýšila o 184 203 Kč, tedy 1,84 % na 10 184 203 Kč.***

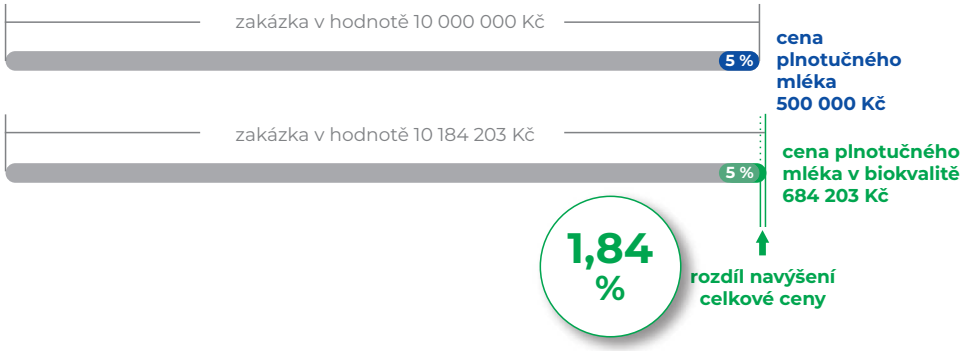

Rozdíl ***u polotučného mléka*** *by byl mírně vyšší, v modelové zakázce v hodnotě 10 000 000 Kč by konvenční polotučné mléko v hodnotě 500 000 Kč (5 % ceny) znamenalo 29 411,8 litrů (zaokrouhleno na jedno desetinné místo). Stejné množství mléka v biokvalitě by stálo 764 706,8 Kč,* ***celková cena zakázky by se tak u 10 000 000 Kč zvýšila o 264 706,80 Kč, tedy 2,65 % na 10 264 706,80 Kč.***

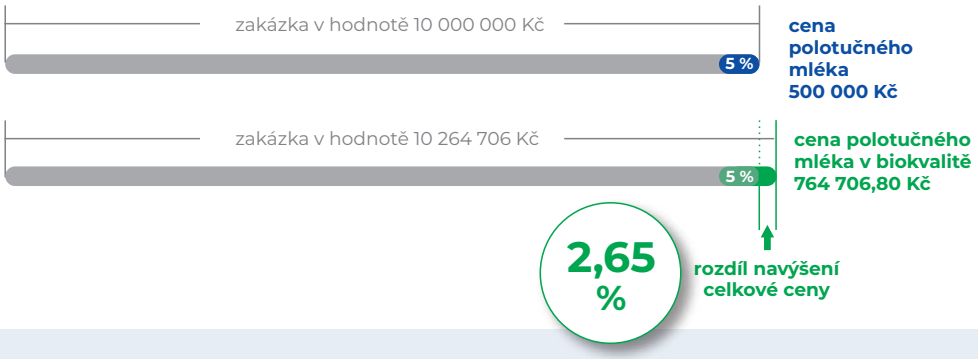

Scénář 3 | Hovězí směsný balíček

Z praktických důvodů řada producentů hovězího (zejména střední a malé podniky) preferuje ***prodej hovězího ve formě balíčků obsahující směs různých typů masa, případně i kosti (běžně např. hovězí přední, hovězí zadní, kližka, žebro, plec, mleté hovězí, v některých případech i roštěná)****. Toto složení je v praxi dobře uplatnitelné i ve větších stravovacích zařízeních. Cena obdobných balíčků v biokvalitě je zpravidla o 10 % až 40 % vyšší oproti konvenčnímu ekvivalentu.*

Pro výpočet byla zvolena cena konvenčního masa ve směsném balíčku 220 Kč/kg a cena u masa v biokvalitě 280 Kč/kg.

V modelové zakázce** v hodnotě 10 000 000 Kč by tedy konvenční maso ze směsného balíčku v hodnotě 500 000 Kč (5 % ceny) činilo 2 272,7 kg (zaokrouhleno na jedno desetinné místo). Stejné množství v biokvalitě by stálo 636 356 Kč.* ***Celková cena zakázky by se z 10 000 000 Kč zvýšila o 136 356 Kč, tedy 1,36 % na 10 136 356 Kč.

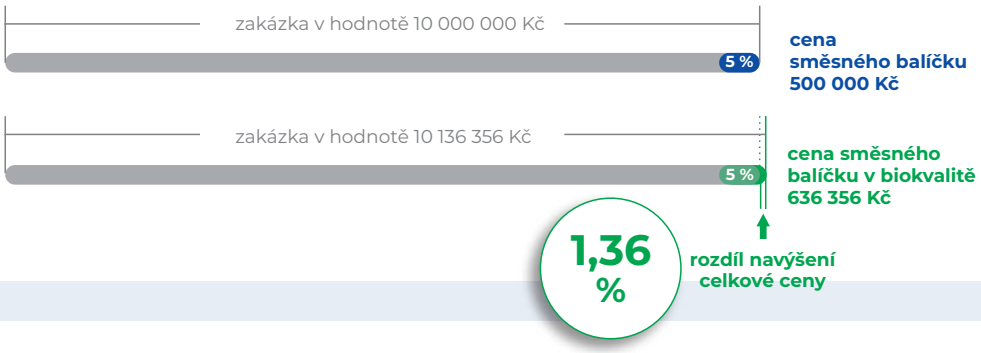

Scénář 4 | Brambory

U brambor existuje velká variabilita cen daná varným typem, raností, stupněm zpracování, odrůdou, sezónními výkyvy a dalšími faktory. Pro výpočet byly použity pozdní brambory, varný typ A, prané. Pro výpočet byla zvolena cena konvenčních brambor 20 Kč/kg a cena u brambor v biokvalitě 34 Kč/kg.

V modelové zakázce** v hodnotě 10 000 000 Kč by tedy brambory v hodnotě 500 000 Kč (5 % ceny) činily 25 000 kg. Stejné množství v biokvalitě by stálo 850 000 Kč.* ***Celková cena zakázky by se z 10 000 000 Kč zvýšila o 350 000 Kč, tedy 3,5 % na 10 350 000 Kč.

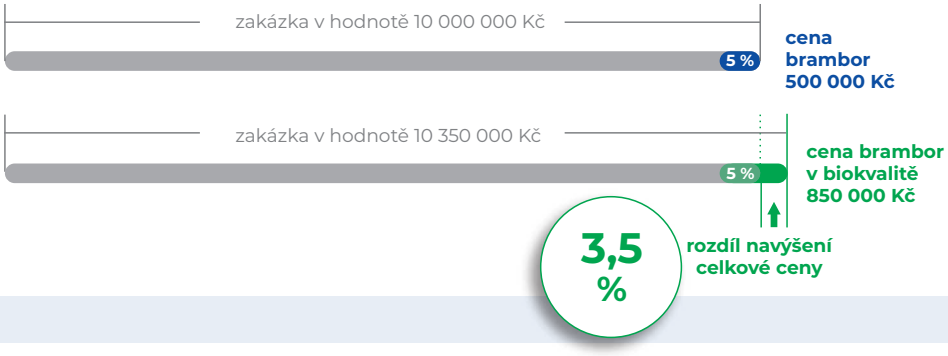

Tabulka 3: **Souhrn scénářů modelujících navýšení ceny veřejné zakázky v hodnotě 10 000 000 Kč zakázek při zařazení bioproduktů v hodnotě 5 % z ceny zakázky.**

Produkt (jednotka)	Cena za jednotku (Kč)	Množství pro dosažení 5 %* z ceny zakázky (konv.)	Cena celkem (Kč)	Navýšení ceny zakázky (Kč)	Navýšení ceny zakázky (%)
Hovězí zadní – konvenční (kg)	185	2 702,7	**500 000**		
Hovězí zadní – bio (kg)	340	2 702,7	**918 918**	**418 918**	**4,19**
Mléko plnotučné – konvenční (l)	19	26 315,8	**500 000**		
Mléko – bio (l)	26	26 315,8	**684 203**	**184 203**	**1,84**
Mléko polotučné – konvenční (l)	17	29 411,8	**500 000**		
Mléko – bio (l)	26	29 411,8	**764 706,8**	**264 706,8**	**2,65**
Hovězí směsný balíček – konvenční (kg)	220	2 272,7	**500 000**		
Hovězí směsný balíček – bio (kg)	280	2 272,7	**636 356**	**136 356**	**1,36**
Brambory – konvenční (kg)	20	25 000	**500 000**		
Brambory – bio (kg)	34	25 000	**850 000**	**350 000**	**3,5**

**Hmotnost je zaokrouhlena na jedno desetinné místo.*

Zdroj: vlastní výpočty

Při zavádění biopotravin v hodnotě pětiprocentního podílu z ceny veřejné zakázky lze při volbě vhodných produktů tedy očekávat nárůst cen v nižších jednotkách procent, přičemž z dlouhodobého hlediska (v návaznosti na očekávané širší zapojení bioproducentů, řešení logistických otázek atp.) lze očekávat spíše snižování tohoto rozdílu.

I když byly výše uvedené výpočty modelovány na jednu veřejnou zakázku, v praxi nebude veřejný zadavatel dosahovat podílu biopotravin v každé jednotlivé veřejné zakázce, ale bude se jednat o podíl určený v rámci celého kalendářního roku. Zařazování vyšších podílů místní produkce mohou napomoci např. mapy producentů biopotravin a ekologických zemědělců. Orientačně lze pro nalezení biopotravin využít např. Mapu českých biopotravin[12] a pro podrobné informace Registr ekologických podnikatelů[13].

2. Podíl sezónní produkce ovoce, zeleniny a brambor

Sezónní produkce je sklízena v optimální době, není tedy potřeba dlouhého skladování, a je zaručena její vyšší čerstvost. V Kritériích pro zadávání zelených zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty Evropské komise[14] je k tomu uvedeno: „*Sezónní produkce*

[12] Mapa českých biopotravin - Kde-lovime.bio
[13] www.eagri.cz/rep
[14] GPP kritéria jsou dostupná zde: –Green Business Knihovna

má na životní prostředí, zdraví, hospodářství a společnost různé dopady v závislosti na regionech, odkud výrobky pocházejí a kde jsou spotřebovány. Sezónní produkce [...] přepravovaná na kratší vzdálenosti může mít menší dopady na životní prostředí [...] přepravované na dlouhé vzdálenosti. Sezónní zelenina se může vyznačovat lepší chutí kvalitou a cenou, které mohou podporovat posun k větší nabídce vegetariánských možností stravy nebo možností stravy na rostlinné bázi.“

Nakupování sezónních produktů může být cestou k podpoře malých farmářů, sociálních podniků a zkracování dodavatelských řetězců, což má za následek i snižování uhlíkové stopy spojené s transportem. Navíc, sezónní přístup k potravinám může přispět k rozmanitosti stravy a podporovat zdravější stravovací návyky.

Pro srovnání s předloženými Minimálními standardy OVZ, město Ottignies-Louvain-la-Neuve v Belgii pořizuje potraviny podle Wallonského sezónního kalendáře v závislosti na možnostech trhu a dostupnosti sezónní produkce:

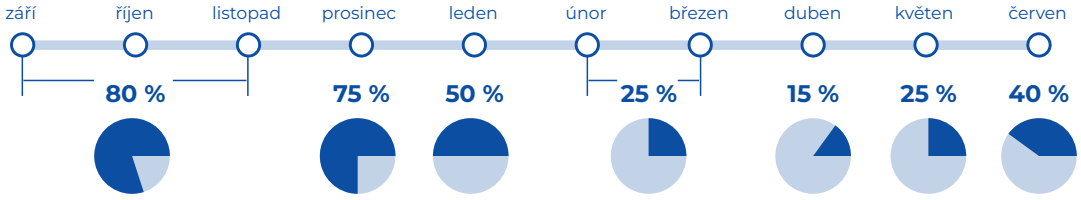

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci se zástupci Ovocnářské unie ČR a Zelinářské unie Čech a Moravy vypracovalo Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor[15]: přehled o sklizních a skladovatelnosti vybraných ovocných a zeleninových druhů a brambor a rovněž přehled o možné době jejich skladování. Na tento sezónní kalendář je navázané doporučení, které reflektuje různou dostupnost těchto produktů ve dvou obdobích v průběhu kalendářního roku v geografické oblasti, ve které se nachází Česká republika.

Zadavatel naplní minimální standard tím, že pořizuje čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu a brambory ve výše uvedených měsících v souladu se Sezónním kalendářem ovoce, zeleniny a brambor Ministerstva zemědělství[16], tedy čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu nebo brambory odpovídající daným měsícům, ve kterých je tato produkce sklízena nebo skladována. V souladu s tímto standardem si zadavatel může pro nákup daných druhů ovoce a zeleniny vybrat z obou sloupců tabulky Sezónního kalendáře, jak ze sloupce *„Doba dozrávání a sklizně“*, tak ze sloupce *„Doba skladování“*. I když nejsou v souladu s § 31 ZZVZ zadavatelé povinni dodržet zásadu podle § 6 odst. 4 ZZVZ při zadávání veřejné zakázky malého rozsahu, mohou do součtu cen dodané sezónní produkce pro dosažení % finančního objemu svých veřejných zakázek na dodávky potravin ve výše uvedených obdobích započíst i veřejné zakázky malého rozsahu, prostřednictvím kterých pořídí sezónní produkci ovoce, zeleniny nebo brambor.

Zadavatel si pro zajištění minimálního podílu sezónního ovoce, zeleniny nebo brambor sám zvolí postup, jak minimální podíl naplnit, do podílu může započítat jak finanční objemy sezónní produkce pořízené v zadávacích řízeních, tak ve VZMR. Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti postupu a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

[15] Viz Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor | MZe
[16] Viz Sezónní kalendář ovoce, zeleniny a brambor | MZe

3. Káva a kakao s certifikací spravedlivého a etického obchodu Fairtrade

Tento požadavek je požadavkem na vlastnosti předmětu veřejné zakázky, které zadavatel stanoví prostřednictvím odkazu na štítek ve smyslu § 94 ZZVZ.

Certifikaci spravedlivého a etického obchodu Fairtrade uděluje nezávislý auditor FLOCERT (akreditovaný ISO 17065). Tento systém certifikace je tvořen organizacemi s mnoha zúčastněnými stranami a širokou členskou základnou a zabývá se mezinárodními standardy spravedlivého a etického obchodu, včetně pracovních podmínek pro výrobu v souladu se základními úmluvami Mezinárodní organizace práce (MOP)[17], udržitelného obchodu a tvorby cen. Certifikace Fairtrade osvědčuje, že káva a kakao jsou vyrobeny a obchodovány v souladu s požadavky systému certifikace pro spravedlivý a etický obchod, přičemž zaručují certifikovaný obsah ve výši 100 % (na rozdíl od jiných standardů certifikace, jako např Rainforest Alliance, který zaručuje certifikovaný obsah v konečném výrobku od 30 %).

Výrobky ze spravedlivého a etického obchodu zaručují dodržení osmi klíčových Úmluv mezinárodní organizace práce v souladu s čl. 18 odst. 2 a Přílohou X směrnice 2014/24/EU, tedy zaručují minimální pracovní podmínky osob, které se podílejí na produkci dané komodity, zejména jde o vyloučení nucené práce, dětské práce. Vyšší cena fairtradových výrobků tak není odrazem nehospodárného nakládání s veřejnými financemi, ale (obdobně jako dodržováním důstojných pracovních podmínek u služeb ostrahy či úklidu) způsobem, jak prokazatelně dodržet shora uvedené ustanovení směrnice 2014/24/ a neakceptování nucené práce, dětské práce apod., které (byť se dějí v zemích produkce) jsou jinak financovány z veřejných zdrojů České republiky. Vybrané druhy potravin – káva a kakao, představují pouze úzkou výseč důsledného dodržování Úmluv mezinárodní organizace práce.

Ministerstvo pro místní rozvoj zveřejní možnosti ověřování a alternativního ověřování (rovnocenných štítků) a textací do zadávací dokumentace a do smlouvy.

4. Vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích

Tento standard se zaměřuje na zajištění dobrých životních podmínek nosnic a reflektuje již platnou tuzemskou právní úpravu, tedy zákaz klecového chovu nosnic, včetně chovu v obohacených klecových systémech v České republice upravený v § 12h zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, s účinností od 1. ledna 2027[18]. Nákup vajec ve skořápce z neklecového chovu bude ve veřejných zakázkách na zajištění stravovacích služeb uplatněn nediskriminačně, tedy bez ohledu na to, zda se jedná o vejce ve skořápce nosnic chovaných v klecích v ČR nebo v EU či pocházející ze třetích zemí a může tak přispět k hladkému přechodu na jiné systémy produkce pro dobu, kdy nabude v ČR účinnosti zákaz chovu nosnic v klecích.

[17] Osm klíčových požadavků úmluv MOP je výslovně zakotveno v dokumentech této organizace: č. 29 o nucené práci (1930), č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se (1948), č. 98 o právu se organizovat a o kolektivním vyjednávání (1949), č. 105 o odstranění nucené práce (1959), č. 138 o minimálním věku (1973), č. 182 o nejhorších formách dětské práce (1999), č. 100 o stejném odměňování (1951) a č. 111 o diskriminaci (1958).

[18] čl. 6 směrnice Rady 1999/74/ES ze dne 19. července 1999, kterou se stanoví minimální požadavky na ochranu nosnic.

Kód producenta vajec ve skořápce produkovaných v České republice, zemích EU a schválených provozech producentů ze třetích zemí lze jednoduše najít přímo na skořápce vejce a po vyloučení vajec ve skořápce nosnic v klecích označených kódem 3, může zadavatel nadále pořizovat vejce ve skořápce s kódem producenta, který obsahuje:

- metodu chovu, jedná se o první číslici, přičemž označuje následující: 0 - vejce z ekologického chovu, 1 - vejce slepic z volného výběhu nebo 2 - vejce slepic v halách
- registrační kód státu, ze kterého vejce pochází, např. vejce z České republiky CZ, vejce z Rakouska AT apod. a
- čtyřmístný alfanumerický kód označující registrační číslo hospodářství.

Co se týče vajec ve skořápce ze třetích zemí, každá třetí země, která hodlá vyvážet potravinářské produkty do EU musí být ze strany Evropské komise schválena (schvalují se systémy dané země, ne konkrétní podniky). Následně jsou v dané zemi schváleny podniky pro vývoz a seznam těchto podniků vede Evropská komise[19]. Pokud v případě produkce vajec neodpovídá způsob chovu plně požadavkům právních předpisů EU, jsou označeny *„způsob chovu neodpovídá normě EU“*. Nicméně podle informací Ministerstva zemědělství je většina vajec ze třetích zemí[20] dovážena do ČR za účelem zpracování a tyto standardy se tak na ně nevztahují.

[19] Seznam schválených podniků je dostupný zde: https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/listing/establishment/publication/index#!/search#!%2Fsearch%3FcountryCode=CH

[20] za leden až říjen 2024 bylo ze třetích zemí do ČR celkem dovezeno 9,6 %, a to z Ukrajiny

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání pro zajištění stravovací služby

1. Minimální standardy OVZ pro potraviny pořizované v rámci stravovací služby

Zadavatel podmíní účast v zadávacím řízení na stravovací služby[21] dodržením všech Minimálních standardů OVZ pro dodávky potravin (viz výše).

2. Častější zařazení pokrmů s vyšším podílem luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilnin a ořechů, při zachování potřebného příjmu živin

Zadavatel podmíní účast v zadávacím řízení na stravovací služby častějším zařazením pokrmů s vyšším podílem luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilnin a ořechů, při zachování potřebného příjmu živin[22] a při dodržení norem a doporučení (pokud byla přijata) týkajících se výživového příjmu pro druh strávníků v provozu, na který je smlouva o poskytování stravovací služby uzavírána.

Pokud je v rámci stravovací služby nabízeno více jídel na výběr, musí nabídka zahrnovat možnost výběru jídla, jenž zvýší spotřebu luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilovin a ořechů, a zároveň zachová u strávníků potřebný příjem živin, přičemž tato nabídka jídel na výběr je minimálně následující:

- Pokud je nabízený sudý počet jídel na výběr denně, minimálně polovina jídel v denní nabídce je z čistě rostlinných surovin nebo vegetariánská.
- Pokud jsou nabízena 3 jídla na výběr denně, pak je minimálně 1 jídlo z nich z čistě rostlinných surovin nebo vegetariánské, pokud je nabízeno 5 jídel na výběr denně, pak jsou minimálně 2 jídla z nich z čistě rostlinných surovin nebo vegetariánská atp.

---

[21] Stravovací službou se rozumí stravovací služba pro zajištění institucionálního stravování zadavatele, při níž jsou poskytovány pokrmy na pravidelné bázi, alespoň 5 dnů v týdnu po dobu alespoň 10 po sobě jdoucích měsíců v roce. Může se tedy jednat o školní stravování (v podlimitním a nadlimitním režimu), stravování v nemocnicích a jiné typy institucionálního stravování, nikoli catering na akcích apod.

[22] Zadavatel tento standard uvádí do praxe v souladu s potřebami příjmu živin pro druh strávníků v provozu, na který je smlouva o poskytování stravovací služby uzavírána.

3. Opatření ke snížení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadů

Zadavatel podmíní účast v zadávacím řízení vypracováním Metodiky pro zamezení plýtvání potravinami, předcházení a minimalizaci odpadů (dále jen „Metodika“), která obsahuje 3 opatření vybraná dodavatelem z checklistu v bodě II. Metodika bude součástí smluvních podmínek.

I. Metodika obsahuje:

a. konkrétní opatření s termíny za využití cílů:

- **Specifický cíl:** definuje konkrétní oblasti, kde opatření Metodiky přinesou zlepšení
- **Měřitelný cíl:** pro každý cíl existují kvantitativní kritéria.
- **Dosažitelný cíl:** cíle jsou realistické, s ohledem na dostupné zdroje a aktuální stav konkrétního stravovacího provozu.
- **Relevantní cíl:** cíle jsou zaměřeny na efektivní zamezení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadu.
- **Časově ohraničený cíl:** každý cíl má jasně stanovený termín pro dosažení.

Metodika obsahuje minimálně následující opatření:

- popis a frekvenci analýzy množství a druhů potravinových odpadů, a to konkrétní způsoby analýzy a uvedení, jak často bude analýza prováděna (frekvence a konkrétní termíny analýzy budou stanoveny s ohledem na možnost zobecnění dat a jejich efektivního využití):
  - při zpracování pokrmů
  - nevydaných pokrmů
  - zbytků na talíři
- popis a frekvenci monitorování a kontroly zásob, tak aby se minimalizovalo plýtvání v době skladování potravin, a to konkrétní způsoby monitorování a kontroly s uvedením, jak často budou prováděny
- popis a frekvenci vyhodnocování opatření a analýzy množství a druhů potravinových odpadů
- popis způsobu a frekvence komunikace výsledků analýzy a monitorování zadavateli
- popis způsobu, jak budou výsledky analýzy a monitorování použity pro zamezení plýtvání potravinami, předcházení a minimalizaci odpadů (např. přizpůsobení plánování menu, skladových zásob apod.)
- vybraná 3 opatření na základě checklistu v bodě II.

b. identifikaci osoby v rámci organizace odpovědné za konkrétní opatření metodiky

II. Checklist pro zamezení plýtvání potravinami, předcházení a minimalizaci odpadů, ze kterého dodavatel vybere alespoň 3 ze 12 opatření a zahrne je do Metodiky (viz bod I.)

Z opatření Checklistu pro zamezení plýtvání potravinami, předcházení a minimalizaci odpadů označených 1. – 12.[23] vyberte alespoň 3 opatření a zařaďte je do Metodiky		**ANO/ NE**
1.	Snížení množství obalových materiálů (nákup nebalených potravin, vyloučení jednoporcových balení, vratné obaly atd.)	
2.	Zpracování surovin s maximální efektivitou, zejména: • minimalizovat slupky a odřezky z ovoce a zeleniny, řada druhů nepotřebuje loupat, stačí pořádně umýt, např. ranné brambory; používat „šetrné škrabky“ a technologie, které loupou jen tenkou vrstvu • slupky, odřezky, natě apod. využít (např. do vývaru, do pesta, stonky bylinek na dochucení pokrmů apod.) • přebytky ovoce a zeleniny zpracovat např. zamražením, nakládáním, fermentováním, sušením apod. • odřezky masa využít (např. do vývarů, základů omáček, masových kuliček apod.) • staré pečivo využít (např. do vlastní strouhanky, krutonů, nádivek apod.)	
3.	Alespoň částečná flexibilita při plánování menu (do položek na menu, které jsou variabilní, se při dodržení právních předpisů mohou využít přebytky)	
4.	Možnost výběru velikosti porcí strávníky	
5.	Možnost variabilního výběru příloh strávníky	
6.	Aktivní nabízení, aby si nedojedené jídlo strávníci rozebrali	
7.	Darování zbylých nevydaných pokrmů pro charitativní účely (např. prostřednictvím projektu *Zachraň oběd*), zchlazování nebo zmrazování zbylých nevydaných pokrmů po celou dobu použitelnosti musí splňovat požadavky vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 121/2023 Sb.	
8.	Zamezení používání jednorázových plastových nádob na odnos jídla (např. nahrazení zálohovým systémem znovupoužitelných obalů)	
9.	Pravidelné zjišťování preference strávníků, uzpůsobování nabídky jídla dle analýzy, monitorování, požadavků strávníků (spokojený strávník nenechává zbytky)	
10.	Co nejjasnější označování pokrmů v jídelníčku, nabídce či elektronickém systému objednávek a zároveň v místě výdeje s uvedením přísad a koření a informací o sezónní produkci, produktech ekologického zemědělství (biopotravinách) a potravinách z krátkého dodavatelského řetězce	
11.	Vzdělávaní personálu o problematice plýtvání jídlem a předcházení vzniku odpadů a motivování personálu, aby přispěli vlastními nápady, jak zabránit plýtvání potravinami a předcházet vzniku odpadů.	
12.	Kompostování takového odpadu rostlinného původu, u kterého je to v souladu s právními předpisy, a pokud je kompostování možné v podmínkách organizace (např. pro využití v areálu nemocnice, jako základ substrátů pro pokojové květiny v kancelářích úřadu apod.)	

[23] Opatření Checklistu nejsou seřazena podle důležitosti

4. Poskytování kohoutkové pitné vody

Zadavatel podmíní účast v zadávacím řízení poskytováním kohoutkové pitné vody zdarma v případech, ve kterých je možné dodávat kohoutkovou pitnou vodu nebo k ní zajistit přístup a je to v souladu s požadavky na bezpečnost potravin; požadavek na kohoutkovou pitnou vodu zdarma se stane součástí smluvních podmínek.

Odůvodnění

Doporučená textace k minimálním standardům zde:

Tabulka 5: **Finanční objemy VZ pro stravovací služby**

Objem VZ pro rok 2022	Objem VZ pro rok 2023
1,4 mld. Kč	**2,7 mld. Kč**

Zdroj: Věstník veřejných zakázek

Definici udržitelného stravování přijala Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) v r. 2010:

„Jako udržitelné stravování můžeme označit formy stravování mající nízkou environmentální zátěž, které přispívají k potravinové a výživové bezpečnosti a zdravému životu generací přítomných i budoucích. Udržitelné stravování vychází z optimálního využití přírodních a lidských zdrojů, přičemž respektuje a pomáhá ochraňovat biodiverzitu a přírodní ekosystémy, je kulturně přijatelné, přístupné, ekonomicky spravedlivé a dostupné a nutričně vyhovující, bezpečné a zdravé.“

1. Standardy pro dodávky potravin

Standardy pro zajištění stravovací služby obsahují všechny minimální standardy OVZ pro dodávky potravin (viz výše).

2. Častější zařazení pokrmů s vyšším podílem luštěnin, zeleniny, ovoce, celozrnných obilnin a ořechů, při zachování potřebného příjmu živin

Nízký příjem zeleniny, ovoce, celozrnných obilovin nebo ořechů a dalších zdrojů nenasycených mastných kyselin je dlouhodobě známým problémem spojeným s vyšším rizikem celé řady

chronických onemocnění. Výsledkem je, že 27 % všech úmrtí ve středoevropském regionu lze přičíst stravovacím návykům, které většinou zahrnují vysoký příjem soli, nízký příjem celozrnných obilovin a nízký příjem ovoce a zeleniny[24]. Příjem vlákniny (např. čerstvé zeleniny a ovoce)[25] a snížení množství nasycených tuků (nacházejících se např. v červeném mase, sýru a plnotučných mléčných výrobcích)[26] jsou důležité v prevenci kardiovaskulárních onemocnění. Zároveň vysoká konzumace červeného a zpracovaného masa zvyšuje riziko kolorektálního karcinomu[27].

Významným argumentem pro častější zařazování rostlinné stravy je také skutečnost, že rostlinná strava má vždy nižší environmentální dopady[28], přičemž celosvětově jsou potravinové systémy odpovědné za více než třetinu skleníkových plynů způsobených činností člověka[29]. Evropská komise ve své Strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“[30] poukazuje na to, že evropské zemědělství je odpovědné za 10,3 % emisí skleníkových plynů v EU a téměř 70 % z nich pochází z odvětví živočišné výroby[31]. Podíl zemědělství (včetně spalování fosilních paliv v tomto sektoru) na celkových emisích skleníkových plynů České republiky v roce 2022 činil 8,2 %, přičemž významná část emisí skleníkových plynů v tuzemském zemědělství pochází z chovu hospodářských zvířat[32].

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, která také uvádí, že nižší spotřeba masných výrobků je vedle minimalizace potravinového odpadu klíčovým faktorem v nákladech životního cyklu stravovacích služeb[33].

3. Opatření ke snížení plýtvání potravinami a minimalizaci odpadů

Celosvětově se odhaduje, že se třetina všeho vyprodukovaného jídla vyhodí nebo znehodnotí[34]. V Evropské unii se vyplýtvá přibližně 20 % vyprodukovaných potravin[35]. Jídelny odpovídají v EU

[24] O Srov. GBD 2017 Diet Collaborators. Health effects of dietary risks in 195 countries, 1990-2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. Lancet Lond Engl. 2019;393(10184):1958-1972. doi:10.1016/S0140-6736(19)30041-8

[25] Viz Česká internistická společnost, 29. 10. 2022: https://www.nzip.cz/clanek/347-stravovani-a-kardiovaskularni-nemoci

[26] Viz Doporučení Evropské kardiologické společnosti (European Society of Cardiology): Risk factor control: nutrition (escardio.org)

[27] Viz WCRF International. Meat, fish, dairy and cancer risk. WCRF International. Published 2023b. Accessed December 21, 2023 https:// www.wcrf.org/risk-factors/meat-fish-dairy-and-cancer-risk/, obdobně studie "European Prospective Investigation into Cancer and Nutrition" (EPIC) a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 17. 8. 2022: https://www.nzip.cz/clanek/453-rakovina-tlusteho-streva-a-konecniku-prevence

[28] Viz Landmark studie J. Poore a T. Nemecek 'Reducing foods environmental impacts through producers and consumers | Science

[29] Crippa, M., Solazzo, E., Guizzardi, D., Monforti-Ferrario, F., Tubiello, F. N., & Leip, A. J. N. F. (2021) Food systems are responsible for a third of global anthropogenic GHG emissions. Nature Food, 2(3), 198-209

[30] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy COM (2020)381 final ze dne 20.5.2020

[31] EEA (2019), Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 a Inventory report 2019 („Výroční zpráva o emisích skleníkových plynů v Evropské unii v období 1990–2017 a zpráva o této inventuře z roku 2019“). Tyto údaje nezahrnují emise CO_2 z využívání půdy a změny ve využívání půdy.

[32] Viz Fakta o klimatu: Emise skleníkových plynů ze zemědělství vČR (faktaoklimatu.cz) a Emise skleníkových plynů v ČR podle sektorů

[33] Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, viz –Green Business Knihovna a v podrobnostech Technical report Food and catering

[34] O Organizace pro výživu a zemědělství (FAO, 2011)

[35] EU FUSIONS (2016). Estimates of European food waste levels („Odhady míry plýtvání potravinami na evropské úrovni“)

za 8 % potravinového odpadu (v r. 2022 11 kg na osobu)[36]. Z odhadů zaměstnanců škol plyne, že 20 – 35 % uvařených jídel se vyhodí[37]. Obdobně, projekt Prague Food Waste realizovaný v letech 2023–2025[38] dosud např. zjistil, že v domovech pro seniory je průměrně 30 kg odpadu ze 100 kg připraveného oběda.

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, která také uvádí, že minimalizace potravinového odpadu je vedle nižší spotřeby masných výrobků klíčovým faktorem v nákladech životního cyklu stravovacích služeb[39].

Snížení potravinového odpadu pomůže snížit finanční nákladnost a environmentální dopady stravovacích služeb. Pokud se odpadem stávají pokrmy nebo potraviny, jedná se o plýtvání cennými zdroji. Potraviny mají vysokou uhlíkovou stopu v souvislosti s energiemi nutnými k jejich produkci, sklizni, přepravě, zpracování, balení a přípravě pokrmů z nich. Navíc jídlo, které se stává odpadem v pozdějších fázích jeho přípravy má větší negativní dopady než potraviny, které se stanou odpadem již ve fázi zemědělské výroby, protože je nutno započítat další zdroje (např. personální náklady, dopravu a balení, viz Betz et al., 2015)[40].

4. Poskytování kohoutkové pitné vody

Standard vychází z Kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty. Poskytnutí pitné kohoutkové vody zdarma má nepoměrně menší dopad na životní prostředí než poskytování balené vody, zcela jsou eliminovány jednorázové obaly nápoje. O poskytování kohoutkové pitné vody zdarma je vhodné nadto strávníky přiměřeně informovat v dotčených prostorách např. cedulkami s textem o možnosti poskytování kohoutkové vody zdarma. Ke splnění standardu postačí přímý přístup k vodovodnímu kohoutku s opětovně použitelnými sklenicemi k pití anebo poskytnutí kohoutkové pitné vody ve džbánu či jiné nádobě.

[36] Viz Eurostat: Food waste and food waste prevention - estimates - Statistics Explained

[37] Zdroj: NOVÁKOVÁ, P.M HÁK, T. (2021). An Analysis of Food Waste in Czech Households—A Contribution to the International Reporting Effort. In: MDPI Dostupné z —Foods | Free Full-Text | An Analysis of Food Waste in Czech HouseholdsA Contribution to the International Reporting Effort (mdpi.com)

[38] Tisková konference domovy a nemocnice_final.pptx

[39] Kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek v EU pro stravování, stravovací služby a prodejní automaty, viz –Green Business Knihovna

[40] Viz Technical report Food and catering

Sektorální předpisy EU s přesahem do veřejných zakázek[41]

Regulace poptávky – čistá mobilita

- Směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých silničních vozidel na podporu nízkoemisní mobility, ve znění směrnice 2019/1161
- Nařízení 2019/1242 kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO_2 pro nová těžká vozidla – regulace nákupů nových městských autobusů

Energetická účinnost

- Směrnice 2023/1791 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955
- Směrnice 2024/1275 o energetické náročnosti budov

Regulace poptávky – specifické produkty

- Nařízení 2023/1542 o bateriích a odpadních bateriích
- Nařízení 2024/1735, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise (Net Zero Industry Act – NZIA)
- Nařízení 2024/1781 o ekodesignu

Pracovněprávní podmínky

- Směrnice 2022/2041 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii
- Směrnice 2022/2381 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností (women on board)
- Směrnice 2023/970, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování

Regulace s možností sankčního omezení účasti v zadávacích řízeních

- Nařízení 2023/1115 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů
- Nařízení 2024/1157 o přepravě odpadů
- Směrnice 2024/1203 o trestněprávní ochraně životního prostředí

[41] Seznam sektorálních předpisů EU s dopadem do zadávání veřejných zakázek je dostupný na Portálu o VZ: Evropská legislativa - Portál o veřejných zakázkách

Usnesení vlády České republiky ze dne 15. října 2025 č. 792 k minimálním standardům odpovědného veřejného zadávání pro vybrané předměty plnění

USNESENÍ
VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
ze dne 15. října 2025 č. 792

k minimálním standardům odpovědného veřejného zadávání pro vybrané předměty plnění

Vláda

I. **bere na vědomí** minimální standardy odpovědného veřejného zadávání pro vybrané předměty plnění, obsažené v části III materiálu čj. 706/25 (dále jen „Minimální standardy OVZ“);

II. **ukládá** ministru pro místní rozvoj uveřejnit Minimální standardy OVZ na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj a ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí;

III. **doporučuje**

1. členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, včetně resortních organizací v jejich působnosti, aby využívali Minimální standardy OVZ pro splnění zásad uvedených v § 6 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu veřejné zakázky vhodné,

2. hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí, aby v jimi řízených organizacích využívali Minimální standardy OVZ pro splnění zásad uvedených v § 6 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu veřejné zakázky vhodné.

Provede:
ministr pro místní rozvoj

Na vědomí
členové vlády,
vedoucí ostatních ústředních orgánů státní správy,
hejtmani, primátor hlavního města Prahy,
primátoři statutárních měst,
starostové obcí

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
předseda vlády
podepsáno elektronicky

Financováno Evropskou unií
NextGenerationEU

NÁRODNÍ PLÁN OBNOVY

Ministerstvo pro místní rozvoj

NÁRODNÍ STRATEGIE VEŘEJNÉHO ZADÁVÁNÍ

Minimální standardy odpovědného veřejného zadávání pro vybrané předměty plnění (s odůvodněním) v elektronické podobě zde:

Národní strategie veřejného zadávání České republiky
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Staroměstské náměstí 6
110 00 Praha 1

nsvz.gov.cz

Aktivity Národní strategie veřejného zadávání České republiky jsou realizovány Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a finanční prostředky jsou čerpány z Národního plánu obnovy – Komponenta 4.1 Systémová podpora veřejných investic, Subkomponenta 2 Metodická podpora a modernizace veřejného zadávání.